

ĐỔI MỚI PHƯƠNG PHÁP GIẢNG DẠY HỌC PHẦN ĐƯỜNG LỐI QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CỦA ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM THEO HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC TẠI TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG ĐOÀN

 NGUYỄN VĂN ĐỨC*

Ngày nhận: 31/7/2023

Ngày phản biện: 30/8/2023

Ngày duyệt đăng: 15/9/2023

Tóm tắt: Đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát triển năng lực người học là xu thế chung trong đổi mới giáo dục trên thế giới cũng như ở Việt Nam. Đó là quá trình gồm toàn bộ các hoạt động dạy và học có tổ chức và có định hướng giúp người học nâng cao năng lực tư duy và khả năng vận dụng kiến thức trong thực tiễn. Đồng thời, đó cũng là sự thay đổi từ giáo dục truyền thống theo phương pháp tiếp nhận tri thức một chiều, tạo ra sản phẩm chủ yếu là những con người ít năng động, sáng tạo, chỉ ghi nhớ máy móc sang giáo dục hiện đại để tạo ra những con người có khả năng tư duy độc lập cao, khả năng vận dụng lý luận vào thực tiễn, năng động sáng tạo, tự tin. Từ thực tế trên, tác giả tập trung luận giải sự cần thiết phải đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng phát triển năng lực của người học đồng thời nêu một số vấn đề về đổi mới phương pháp giảng dạy theo định hướng phát triển năng lực người học trong giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam.

Từ khóa: Đổi mới phương pháp giảng dạy; phát triển năng lực của người học; giáo dục quốc phòng và an ninh; đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam.

RENOVATING THE TEACHING METHOD OF THE NATIONAL DEFENCE AND SECURITY GUIDELINE OF THE COMMUNIST PARTY OF VIETNAM IN THE DIRECTION OF DEVELOPING THE CAPACITY OF LEARNERS AT THE UNIVERSITY OF TRADE UNION

Summary: Renovating teaching methods in the direction of developing learners' capacity is a common trend in educational innovation in the world as well as in Vietnam. It is a process that includes all organised and oriented teaching and learning activities to help learners improve their thinking capacity and ability to apply knowledge in practice. At the same time, it is also a change from traditional education according to the method of receiving one-dimensional knowledge, limiting the creativity and dynamics in learners who only memorize mechanically to modern education to create people with high independent thinking ability, ability to apply theory in practice, creative dynamism, confidence. From the above fact, the author focuses on explaining the need to innovate teaching methods in the direction of developing learners' capacity and raising some issues about innovating teaching methods in the direction of developing learners' capacity in teaching the National Defence and Security Guidelines of the Communist Party of Vietnam.

Keywords: Renovating teaching methods; developing learners' capacity; National Defence and Security Guidelines; Defence and Security Guidelines of the Communist Party of Vietnam.

1. Đặt vấn đề

Đáp ứng nhu cầu cấp bách về đổi mới giáo dục - đào tạo, Hội nghị Trung ương 8 khóa XI của Đảng đã ban hành Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Mục tiêu đối với giáo dục đại học, được Nghị quyết xác định: "Tập trung đào tạo nhân lực trình độ cao, bồi dưỡng nhân tài, phát triển phẩm chất và năng lực tự học, tự làm giàu tri thức, sáng tạo của người học". Quán triệt quan điểm của Đảng,

trong bối cảnh mới, Việt Nam đã nỗ lực đổi mới toàn diện công tác giáo dục và đào tạo. Một trong những điểm nhấn trong đổi mới giáo dục hiện nay là dạy học theo hướng phát triển năng lực người học. Dạy học theo hướng phát triển năng lực người học vừa là xu thế của thời đại, vừa là quy luật phát triển của giáo dục và đào tạo, vừa là vấn đề thời sự, cấp thiết trong đổi mới giáo dục ở Việt Nam. Cùng trong xu thế này, việc dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam cho sinh viên cần phải

* Trường Đại học Công đoàn

có sự đổi mới quan trọng cả về nội dung và phương pháp theo hướng phát triển năng lực của người học.

2. Dạy học theo hướng phát triển năng lực người học

Dạy học theo hướng phát triển năng lực là mô hình dạy học hướng tới mục tiêu phát triển tối đa phẩm chất và năng lực của người học thông qua cách thức tổ chức các hoạt động học tập độc lập, tích cực, sáng tạo của người học dưới sự tổ chức, hướng dẫn và hỗ trợ hợp lý của giáo viên. Trong mô hình này, người học có thể thể hiện sự tiến bộ bằng cách chứng minh mức độ nắm vững và làm chủ các kiến thức và kỹ năng (được gọi là năng lực); huy động tổng hợp mọi nguồn lực (kinh nghiệm, kiến thức, kĩ năng, hứng thú, niềm tin, ý chí...) trong một môn học hay bối cảnh nhất định, theo tốc độ của riêng mình. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực giúp đảm bảo chất lượng đầu ra của việc dạy học, thực hiện mục tiêu phát triển các phẩm chất nhân cách và năng lực của người học một cách toàn diện. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực chú trọng năng lực vận dụng kiến thức của bài học vào việc giải quyết các tình huống thực tiễn từ đó giúp người học áp dụng được những gì đã học vào thực tế cuộc sống. Điều này giúp người học có năng lực giải quyết các vấn đề cuộc sống và nghề nghiệp cũng như giúp sinh viên thích ứng với những thay đổi của cuộc sống. Với một số sinh viên, dạy học theo định hướng phát triển năng lực cho phép đẩy nhanh tiến độ hoàn thành chương trình học, tiết kiệm thời gian và công sức cho việc học. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực tạo ra những giờ học thú vị, sôi động và cuốn hút sinh viên vào các hoạt động tìm tòi, khám phá kiến thức. Từ đó phát triển các kỹ năng học tập của người học một cách toàn diện để giải quyết vấn đề, tự học và hợp tác cùng tư duy sáng tạo. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực giúp các giờ giảng dạy trở nên hiệu quả hơn, giảng viên đáp ứng được nhu cầu học của từng người học và đảm bảo tận dụng giờ học một cách tối đa.

3. Đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo hướng phát triển năng lực người học tại Trường Đại học Công đoàn

3.1. Thực trạng giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Trường Đại học Công đoàn

Trường Đại học Công đoàn là trường đại học đa ngành, trực thuộc Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam và chịu sự quản lý về chuyên môn của Bộ Giáo dục và Đào tạo. Từ năm 1992 đến nay, Trường vừa thực hiện chức năng đào tạo cán bộ cho tổ chức công đoàn (chỉ tiêu do Đoàn Chủ tịch Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam giao), vừa góp phần đào tạo nguồn nhân lực cho xã hội (theo chỉ tiêu Nhà nước giao), từng bước khẳng định vị trí và uy tín của Trường trong xã hội. Là một thành viên trong hệ thống giáo dục, Trường Đại học Công đoàn có nhiệm vụ: “Đào tạo đội ngũ cán bộ cho tổ chức Công đoàn và đào tạo nguồn nhân lực chất lượng cao cho sự phát triển kinh tế - xã hội, nghiên cứu khoa học về công nhân, công đoàn, quan hệ lao động; tham gia với Tổng Liên đoàn Lao động Việt Nam xây dựng các chính sách về người lao động. Tầm nhìn đến năm 2030: Trường trở thành trung tâm đào tạo và nghiên cứu khoa học có uy tín trong khu vực về công nhân - công đoàn, quan hệ lao động, an toàn vệ sinh lao động. Tổng quy mô người học hệ chính quy và không chính quy hàng năm của nhà trường là gần 10.000 sinh viên, học viên. Cùng với đào tạo chính quy, nhà trường mở rộng đào tạo hệ vừa làm vừa học, đào tạo liên thông các ngành.

Từ năm 2020 đến nay Trường Đại học Công đoàn đã tự chủ giảng dạy môn học Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên Nhà trường, tự tiến hành tổ chức giảng dạy, đánh giá kết quả môn học và cấp chứng chỉ Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên.

Về đội ngũ giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh hiện nay tại Nhà trường có 08 giảng viên, trong đó 07 giảng viên cơ hữu tốt nghiệp Cử nhân Giáo dục quốc phòng và an ninh; 01 sĩ quan quân đội cấp đại tá về hưu. So với đối tượng là Giảng viên khác, Giảng viên Giáo dục quốc phòng và an ninh Nhà trường có đặc thù riêng, được đào tạo bài bản từ các trường đại học trong quân đội, đáp ứng tốt nhiệm vụ giảng dạy.

Giáo dục quốc phòng và an ninh không chỉ đơn thuần là môn học về quân sự chung, chiến thuật, kĩ thuật mà còn bao gồm cả một hệ thống lý luận tổng hợp về kiến thức quốc phòng, an ninh; trang bị cho người học những kiến thức, kĩ năng cơ bản nhất phục vụ nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc nói chung và góp phần giáo dục về ý thức, trách nhiệm, qua đó hình

thành phẩm chất, đạo đức, nhân cách người lao động, người chiến sĩ trong tương lai cho sinh viên đang học tập trong nhà trường. Bên cạnh đó, Giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên còn giúp họ nhận thức được giá trị to lớn của nền độc lập, tự do, trân trọng và biết ơn sự hy sinh lớn lao của các thế hệ ông, cha đã xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thực tiễn thời gian qua, trong học kỳ 2 năm học 2022 - 2023, Nhà trường đã tổ chức giảng dạy cho gần 2000 sinh viên khóa học 2020 - 2024. Đội ngũ giảng viên giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Trường Đại học Công đoàn đã không ngừng đổi mới nội dung, phương pháp dạy học, ứng dụng các phương tiện hiện đại, góp phần nâng cao chất lượng đào tạo đáp ứng yêu cầu môn học ở bậc giáo dục đại học. Tuy nhiên, khi mạng internet được phủ sóng khắp mọi ngóc ngách của cuộc sống, khi cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 tác động mạnh mẽ đến giáo dục Việt Nam, khi những vấn đề tư tưởng, chính trị ngày càng phức tạp thì việc dạy và học những gì, dạy và học như thế nào để có chất lượng và hiệu quả đối với học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam vẫn luôn là vấn đề mang tính thời sự đặt ra cho mỗi giảng viên trong từng học phần, từng tiết học.

Về ưu điểm, đội ngũ giảng viên giảng dạy môn học có tuổi đời rất trẻ, tốt nghiệp từ các trường đại học quân sự chính quy như Trường Sĩ quan Chính trị; Trường Sĩ quan Lục quân 1,... với phương pháp giảng dạy gần gũi với lứa tuổi sinh viên vì thế không khí lớp học luôn sôi nổi và tích cực. Giáo án được dùng khi lên lớp giảng dạy đã được phê duyệt, đặc biệt tập bài giảng Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam đã được Hội đồng thẩm định tập bài giảng Trường Đại học Công đoàn thông qua ngày 30/05/2023. Hệ thống thiết bị hỗ trợ giảng dạy như âm thanh, máy chiếu, bảng Led,... được trang bị hiện đại, chất lượng tốt. Sinh viên được tiếp cận hình thức xêmina môn học Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam vì vậy chất lượng thảo luận trao đổi trong giờ học hết sức mới mẻ và đạt kết quả khả quan.

Mặc dù bên cạnh những ưu điểm về giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam nhằm phát huy tính tích cực cũng như phát triển năng lực của sinh viên

nhưng việc giảng dạy học phần môn học còn tồn tại một số hạn chế. Hiện nay, Bộ Giáo dục và Đào tạo chưa xuất bản sách chuyên khảo của học phần môn học, vì vậy nội dung giảng viên giới thiệu tới sinh viên còn mới mẻ, chưa có tính sáng tạo, khơi gợi tiếp cận môn học. Hình thức thảo luận xêmina môn học còn mới mẻ, hệ thống công cụ trực quan môn học cũng như cách thức thiết kế nội dung trình chiếu còn thiếu, còn biên soạn theo hình thức biên soạn cũ trước đây.

Việc giảng dạy còn nặng về thuyết trình mà chưa tăng cường sự trao đổi, đối thoại với người học, nêu câu hỏi hay tình huống hoặc vấn đề để dẫn dắt người học cùng tìm hiểu, học tập và giải quyết vấn đề. Việc học của sinh viên do đặc thù môn học, quân số học tập đông, sinh viên còn thụ động, nghe và ghi chép. Cần đặt ra các giải pháp để đổi mới hơn nữa cách thức giảng dạy cũng như khơi gợi sự tích cực từ người học nhằm phát huy tính tích cực của sinh viên khi học tập, tránh nhàm chán, rập khuôn.

3.2. Giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Trường Đại học Công đoàn

Trong xu thế đổi mới giáo dục đào tạo hiện nay, sự đổi mới đó cần bảo đảm tính đảng, tính khoa học, tính thực tiễn của môn học. Trên thực tế, mỗi sinh viên là một cá thể độc lập với sự khác biệt về năng lực, trình độ, sở thích, nhu cầu, hoàn cảnh, xuất phát điểm... Vậy nên, việc dạy, học học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo hướng phát triển năng lực người học chính là thừa nhận thực tế này.

Khi đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo định hướng phát triển năng lực người học, giảng viên không còn đơn thuần đóng vai trò là người truyền đạt kiến thức mà trở thành người hướng dẫn cho sinh viên trên con đường đi tìm và lĩnh hội tri thức. Vai trò của giảng viên thực chất chính là người gợi mở, xúc tác động viên, cổ vũ, trọng tài trong các hoạt động tìm tòi hào hứng, tranh luận sôi nổi của sinh viên. Bởi vậy, giảng viên với vai trò người hướng dẫn sẽ thiết kế, tổ chức, hướng dẫn các hoạt động độc lập hoặc theo nhóm để sinh viên tự lực, chủ động sáng tạo chiếm lĩnh tri thức của bài học; chủ động đạt các mục tiêu về kiến thức, kỹ năng, thái độ theo yêu cầu của bài học; hình thành và từng bước hoàn thiện các năng lực của người học.

Giảng viên nên thay đổi vai trò của mình từ người truyền đạt kiến thức thành người định hướng, dẫn dắt cho sinh viên tự tìm kiếm và lĩnh hội kiến thức. Điều này đòi hỏi giảng viên cần dành nhiều thời gian, công sức, phải có sự đầu tư thực sự cho việc thiết kế bài giảng theo hướng mở trên nền kiến thức chuyên môn, kiến thức liên ngành gắn với thực tiễn thì mới có thể tổ chức, hướng dẫn các hoạt động của sinh viên trong tìm tòi, nghiên cứu, tranh luận có hiệu quả, đạt được mục tiêu bài học.

Từ việc phân tích, đánh giá thực trạng giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam tại Trường Đại học Công đoàn, tác giả đề xuất một số giải pháp đổi mới phương pháp giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo hướng phát triển năng lực người học như sau:

Thứ nhất, giảng viên cần đổi mới nhận thức về việc dạy học trong xã hội hiện đại.

Xã hội luôn vận động và phát triển không ngừng cùng với những thành tựu vượt bậc của khoa học - công nghệ. Sự phát triển của nền công nghiệp 4.0 đã có tác động và ảnh hưởng mạnh mẽ đến mọi lĩnh vực trong đời sống xã hội, trong đó có giáo dục - đào tạo. Vì vậy, việc giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam hiện nay cũng cần thay đổi cho phù hợp. Những sự kiện, nhân chứng, thông tin, tư liệu, phim ảnh về Quan điểm cơ bản của chủ nghĩa Mác-Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh về chiến tranh, quân đội và bảo vệ Tổ quốc; Xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; Những vấn đề cơ bản về lịch sử nghệ thuật quân sự Việt Nam; Xây dựng và bảo vệ chủ quyền biển, đảo, biên giới quốc gia trong tình hình mới; Những vấn đề cơ bản về bảo vệ an ninh quốc gia và bảo đảm trật tự an toàn xã hội;... Nó không còn chỉ bó hẹp trong khuôn khổ của cuốn giáo trình hay một số sách tham khảo mà được thể hiện rất sinh động, dưới nhiều hình thức khác nhau và được truyền tải qua nhiều phương tiện truyền thông khác nhau. Do đó, sinh viên có thể tự tra cứu bất cứ vấn đề gì, ở bất cứ đâu thông qua điện thoại, máy tính, internet,... Giảng viên cũng vì thế mà không cần thiết phải thuyết trình suốt cả giờ học. Cả giảng viên và sinh viên cần trở thành những "công dân số" trong dạy và học. Đây cũng là mục tiêu, yêu cầu của một nền giáo dục hiện đại.

Điều đó đòi hỏi giảng viên cần thay đổi nhận thức từ dạy học truyền thống sang dạy học hiện đại,

từ giảng dạy một chiều (giảng viên) là phổ biến sang tương tác hai chiều (giảng viên - sinh viên) và tương tác nhiều chiều (nhiều người học - nhiều giảng viên). Thực chất của vấn đề chính là sự thay đổi từ giáo dục truyền thống tạo ra sản phẩm chủ yếu là những con người năng động, sáng tạo, ghi nhớ, máy móc sang giáo dục hiện đại theo hướng phát huy năng lực của người học để tạo ra sản phẩm cuối cùng là những con người có khả năng áp dụng vào thực tiễn, không phụ thuộc, rập khuôn, máy móc mà năng động, sáng tạo, làm chủ và tự tin. Như vậy, luôn tự đổi mới đổi mới trong nhận thức về dạy học phát huy tính chủ động của người học chính là quá trình tự cởi trói, xóa bỏ tư duy tiếp nhận tri thức một chiều.

Thứ hai, mỗi giảng viên phải luôn cập nhật những kiến thức mới, nâng cao trình độ chuyên môn.

Trong nền giáo dục 4.0, các chương trình đào tạo đại học mang tính liên ngành ngày càng rõ nét. Học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam cũng yêu cầu có sự đổi mới về nội dung cho phù hợp với quy luật vận động và phát triển chung.

Trên cơ sở chương trình khung quy định những nội dung chính của học phần theo Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT ngày 18 tháng 3 năm 2020 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo, đội ngũ giảng viên phụ trách giảng dạy môn học lựa chọn nội dung xây dựng để cương chi tiết môn học đáp ứng chuẩn theo thông tư. Nội dung chương trình môn học không quá chi tiết, cần có tính mở, tạo điều kiện để người dạy dễ cập nhật tri thức mới, dễ thực hiện sự kết nối liên ngành. Mỗi giảng viên cần chú trọng các kỹ năng thực hành, vận dụng kiến thức môn học vào thực tiễn, đặc biệt là những kinh nghiệm được đúc kết trên mỗi lĩnh vực của mỗi giai đoạn cách mạng dưới sự lãnh đạo của Đảng để định hướng cho sinh viên vận dụng, liên hệ bản thân. Nội dung bài giảng không trình bày hệ thống theo cách truyền thống mà nên phân nhánh và xen kẽ kiến thức với hoạt động giúp sinh viên chủ động thu nhận được nhiều thông tin và trải nghiệm gần thực tế nhất. Đảm bảo tính Đảng và tính khoa học nhằm thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị trong công cuộc đổi mới do Đảng khởi xướng và lãnh đạo cũng như tính khoa học nhằm nâng cao vị thế môn học và phục vụ tốt nhất cho sự nghiệp cách mạng Việt Nam dưới sự lãnh đạo của Đảng.

Thứ ba, mỗi giảng viên phải luôn tự đổi mới phương pháp dạy học

Dạy học theo hướng phát triển năng lực người học là lấy người học làm trung tâm, sử dụng các phương pháp dạy học tích cực kết hợp truyền thống, thầy chủ yếu giữ vai trò dẫn dắt, tổ chức, định hướng; trò chủ động, sáng tạo, linh hoạt trong lĩnh hội kiến thức. Từ đó phát huy tối đa năng lực giải quyết vấn đề, năng lực sáng tạo và tự học người học.

Trước khi lên lớp, giảng viên cần đầu tư nhiều thời gian, công sức để thiết kế bài giảng vừa bảo đảm nội dung chuẩn kiến thức, vừa phát triển năng lực của sinh viên, vừa đạt được chuẩn đầu ra. Bài giảng được thiết kế phân nhánh, với nhiều hoạt động, có sự phân hóa theo trình độ và năng lực người học nhằm khơi dậy, phát huy năng lực, sở trường của mỗi cá nhân. Nội dung, yêu cầu bài học cũng được giao trước để sinh viên chủ động chuẩn bị bài trước khi lên lớp.

Trên lớp, với vai trò là người hướng dẫn, giảng viên cần sử dụng linh hoạt các phương pháp để gợi mở, trao đổi, thảo luận và góp ý cho người đọc đi đúng hướng. Trong đó, việc liên hệ, vận dụng, từ quá khứ đến hiện tại và gắn kết bài học với lĩnh vực chuyên môn được đào tạo cần được coi trọng. Là người hướng dẫn, giảng viên cần thực sự là người truyền ngọn lửa đam mê trong việc khám phá, chinh phục tri thức. Do đó, sự động viên, cổ vũ kịp thời, hay trọng tài trong các hoạt động tìm tòi hào hứng, tranh luận sôi nổi của người học là rất cần thiết nhằm tạo động lực cho người học. Vì vậy, giảng viên cần luôn tôn trọng các nhận định, quan điểm của người học; có lời động viên, khen ngợi, khích lệ khi sinh viên trả lời đúng, hăng say thuyết trình, phát biểu, thảo luận bài; có chế độ khen thưởng kịp thời như cộng điểm vào ý thức, thái độ học tập... Một lưu ý đối với giảng viên là cố gắng nhớ và gọi tên riêng của sinh viên vì điều này sẽ khiến sinh viên thấy mình được quan tâm và sẽ cố gắng trong học tập nhằm tạo ấn tượng tốt với tên riêng của mình trong trí nhớ của giảng viên... Khi sinh viên có động lực trong học tập, họ sẽ chủ động, tích cực trong nghiên cứu, tự khám phá các tri thức mới, qua đó năng lực cá nhân sẽ được phát huy.

Thứ tư, nâng cao vai trò chủ động, tích cực của sinh viên trong quá trình học tập

Khi sinh viên không còn là người tiếp thu, lĩnh hội kiến thức của giảng viên một cách thụ động, một

chiều mà là chủ thể của hoạt động học thì giảng viên cần thiết lập được sự hợp tác tích cực giữa sinh viên với giảng viên. Một mặt, giảng viên định hướng cho sinh viên xác định được mục tiêu, nhiệm vụ học tập; cần bỏ thói quen chây ỳ trong học tập, thói quen tiếp nhận tri thức một chiều và thay vào đó cần chủ động, tích cực trong lĩnh hội tri thức, tự giác trong học tập, nghiên cứu các vấn đề. Mặt khác, giảng viên và với các sinh viên khác trong lớp học; tích cực trao đổi, thảo luận, thuyết trình phát huy vai trò tự học nhằm chiếm lĩnh kiến thức thông qua các hoạt động học tập trên lớp, rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian, lên kế hoạch cho việc sử dụng quỹ thời gian hàng ngày một cách hiệu quả và dùng để phục vụ cho việc tự học, tự nghiên cứu, rèn luyện các kỹ năng cần thiết, đáp ứng mục tiêu môn học.

Thứ năm, áp dụng linh hoạt và đa dạng các phương pháp dạy học

Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam là học phần đặc thù nên có lý thuyết và có tham quan thực tế nhằm vừa giáo dục chính trị tư tưởng, vừa rèn luyện phẩm chất đạo đức, ý chí, tinh thần kỷ luật và huấn luyện kỹ thuật quân sự. Sinh viên sau khi tiếp cận với kiến thức đòi hỏi phải biết vận dụng những kiến thức đó vào thực tế. Việc dạy học theo định hướng phát triển toàn diện năng lực thực hiện không chỉ chú ý đến việc tích cực hoá người học về mặt trí tuệ mà còn chú ý rèn luyện cho họ những năng lực giải quyết các vấn đề gắn với thực tiễn, những tình huống nghề nghiệp. Giảm bớt thời gian dạy lý thuyết; tăng thời gian nghiên cứu, tự học, tham quan, thực tế đơn vị quân, binh chủng cho sinh viên để phát triển toàn diện năng lực và phẩm chất người học; phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo, bồi dưỡng phương pháp tự học, hứng thú học tập, kỹ năng hợp tác, làm việc nhóm và khả năng tư duy độc lập: đa dạng hóa hình thức tổ chức học tập, tăng cường hiệu quả sử dụng các phương tiện dạy học, đặc biệt là công nghệ thông tin và truyền thông; giáo dục ở nhà trường kết hợp với giáo dục gia đình và xã hội.

Thứ sáu, ứng dụng công nghệ thông tin, sử dụng các công cụ hỗ trợ góp phần đổi mới phương pháp dạy học

Giảng viên có thể sử dụng các công cụ hỗ trợ dạy học nhằm đổi mới phương pháp dạy học như: www.polleverywhere.com, kahoot.com, socrative.com.

com, tùy theo mục tiêu bài học. Ví dụ, để phương pháp dạy học luyện tập và củng cố trở nên thu hút sự tập trung, tạo sự hứng khởi cho sinh viên đối với môn học, giảng viên sử dụng công cụ mentimeter.com, cụ thể:

Giảng viên truy cập vào trang mentimeter.com, thiết kế các câu hỏi trắc nghiệm với mục tiêu tổng hợp lại những tri thức mới đã giảng dạy. Sinh viên chọn câu trả lời cho mỗi câu hỏi. Sinh viên trả lời đúng và nhanh nhất sẽ được thống kê ở thứ bậc cao nhất, kể đến là sinh viên trả lời đúng với thời gian chậm hơn thời gian sinh viên đứng đầu đã trả lời. Những sinh viên trả lời đúng và nhanh sẽ được giảng viên tuyên dương trước lớp và cho điểm thưởng nhằm tạo cuộc thi đua trong lớp học. Như vậy, sau mỗi buổi học, giảng viên có thể thống kê được số lượng sinh viên hiểu bài. Tri thức mới được củng cố, truyền tải sinh động hơn, đồng thời gia tăng sự thu hút, chủ động học tập của sinh viên qua các cuộc thi đua về tri thức như vậy.

Đổi mới phương pháp dạy học đóng vai qua việc thiết kế video cho bài giảng

Để phương pháp dạy học đóng vai được sinh động hơn, giảng viên có thể thiết kế video mô phỏng lại bài học, quy trình đã yêu cầu sinh viên đóng vai. Việc truyền tải bài học một cách chân thực và sinh động qua video sẽ giúp sinh viên hiểu rõ hơn vai diễn và chủ động sáng tạo cho vai diễn của mình được hay hơn, qua đó sinh viên chủ động tìm hiểu, phát hiện được tri thức mới và rèn luyện được các kỹ năng giao tiếp, ứng xử.

Hướng dẫn sinh viên đổi mới phương pháp nghiên cứu tài liệu, nâng cao năng lực tự học, tự nghiên cứu cho sinh viên nhằm phát huy tính chủ động, tích cực cho sinh viên trong việc chiếm lĩnh tri thức

Bên cạnh việc hướng dẫn sinh viên đọc tài liệu là các giáo trình chính thức được biên soạn bởi Bộ Giáo dục và Đào tạo và các tài liệu tham khảo khác, giảng viên cũng có thể hướng dẫn sinh viên đọc tài liệu qua việc tham khảo các sách điện tử, tìm kiếm tài liệu bằng cách tra cứu nguồn thông tin trên mạng internet. Đây là nguồn tri thức vô cùng phong phú và đa dạng, giúp sinh viên hiểu rõ bài học hơn qua việc tiếp cận bài học ở các quan điểm khác nhau. Tuy nhiên cần truy cập các trang mạng uy tín như Tạp chí Tuyên giáo; Tạp chí Cộng sản; báo Quân đội Nhân dân;...

Tóm lại, giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo hướng phát triển năng lực người học là yêu cầu cấp thiết hiện nay. Đó vừa là xu thế phát triển của nền giáo dục hiện đại, vừa là yêu cầu tất yếu nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy đại học. Giảng dạy theo hướng phát triển năng lực người học cũng là giải pháp để khẳng định vị thế của học phần trong chương trình đào tạo đại học. Giảng dạy học phần Đường lối quốc phòng và an ninh của Đảng Cộng sản Việt Nam theo hướng phát triển năng lực người học cần được phổ biến trong đông đảo đội ngũ giảng viên và nó cũng đặt ra yêu cầu cao hơn đối với giảng viên. Mỗi giảng viên luôn tự đổi mới mình, luôn tự đổi mới từng giờ học thì năng lực người học sẽ được phát huy tối đa, góp phần vào sự nghiệp đào tạo chung với sản phẩm không chỉ là những tri thức có trình độ chuyên môn cao mà họ còn là những người có niềm tin, niềm tự hào về quê hương, đất nước, về Đảng, về cách mạng Việt Nam và quyết tâm để cống hiến, trưởng thành. □

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT về việc ban hành chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung cấp sư phạm, cao đẳng sư phạm và cơ sở giáo dục đại học*.
2. Chomsky, N. *Aspects of the Theory of Syntax*. Cambridge, MA: MIT Press.
3. Đặng Xuân Hải, Nguyễn Vinh Hiền, Trần Xuân Bách (2020), *Sổ tay quản trị nhà trường phổ thông hướng tới phát triển năng lực học sinh*. Nxb Thông tin và Truyền thông.
4. Đảng Cộng sản Việt Nam (2013), *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, đáp ứng yêu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế*.
5. Đỗ Thị Thanh Thủy (chủ biên, 2017), *Quản lý hoạt động dạy học trong trường phổ thông*. NXB Giáo dục Việt Nam.
6. Piaget (1999), *Tâm lý và Giáo dục học*. NXB Giáo dục, Hà Nội.
7. Robert J. Marzano, Debra J. Pickering & Jane E. Pollock (2013), *Các phương pháp dạy học hiệu quả*, Nxb Giáo dục Việt Nam, Hà Nội.
8. Phùng Văn Bộ (2001), *Một số vấn đề về phương pháp giảng dạy và nghiên cứu triết học*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
9. Trần Kiểm (2004), *Khoa học quản lý giáo dục - Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, NXB Giáo dục.
10. Trần Thanh Nguyên (chủ biên, 2019), *Phát triển môi trường dạy học theo định hướng phát triển năng lực học sinh*.
11. Trần Thị Hương, Nguyễn Đức Danh (2017), *Tổ chức hoạt động dạy học đại học*, Nxb Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh.